СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 115. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 19. мая, 1925. VOL. XXXIII. No. 115. Jersey City, N. J., Tuesday, May 19. 1925. THREE CENTS

Америка буде питати за довги всі держави

ВАШИНГТОН, 18. мая. — Американський уряд рішився віднестися зі запитом в справі довгів не лишень до французького уряду, але й до других держав-довжників.

Мають питатися в сій справі разом 8 держав, а саме Францію, Італію, Грецію, Бельґію, Чехословакію, Югославію, Естосію й Латвію. Не будуть питатися Росії, Арменії й Ліберії.

ПЕРЕЛОВИЛИ ОРУЖЯ ПАЧКОВАНЕ ДО МЕКСИКА.

МИКСИКО, 18. мая. — Мексиканський уряд переловив великий ладунок карабінів і набоїв, які революціонери пачкували, видимо на якесь пляноване повстанне. Ладунок находився на американськім кораблі, що заплив до порту Навтлі.

ПРОГИБІЦІЙНИЙ УРЯД ПОЧНЕ ЧИСТИТИ ВЕЛИКІ МІСТА.

ВАШИНГТОН, 18. мая. — Прогибіційний уряд заповідає, що прочистивши побережні міста, забереться до чищення великих міст, відомих з великої діяльности бутлеґерів. На перший стріл підуть Ню Йорк, Філаделфія й Болтимор.

ВИКОПАВ СОБІ ВЛАСНИЙ ГРІБ.

НЮ ЙОРК, 16. мая. — Поліція, родичі й сусіди через чотири цілі дні шукали за Томасом Візі, півчверта-річним хлопчиком з нюйорського передмістя Вудсайду, який пропав без вістий. Коли вже всі стратили надію найти дитину, одному детективови, визначеному поліцією до пошукань, прийшло на думку копати в пісковім горбі, куди, як говорила мати дитини, хлопчина пішов, як мати його бачила в послідне. Догади детектива здійснилися, бо дитину справді найдено приваленою обірваним пісковим берегом. Лопатка, якою дитина копала яму, ще й була йому в руці.

ФІЛАДЕЛФІЯ ПРОЧИЩУЄ ПОЛІЦІЮ З БУТЛЕҐЕРСЬКИХ ПРИЯТЕЛІВ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 16. мая. — Ватлер, директор міської поліції, котрий завзявся прочистити місто з усяких надужить, завісив в урядованню 40 полісменів, умішаних у помаганню бутлеґерам. Заповідають, що за сими піде незадовго ще чотири сотки.

РАБУНОК В РАТУШИ.

ЙОНКЕРС, Ню Йорк, 16. мая. — Гарно вбраний, узброєний мущина напав нині рано на міський ратуш (сити гол), зловив нічного сторожа, звязав його та перешукавши всі уряди міста, забрав готівки й почтових марок на 24 долари й пропав.

СМЕРТЬ ҐЕНЕРАЛА В ЦИРКУ.

ВАШИНГТОН, 16. мая. — Підчас представлення в цирку Барнума й Бейлі помер на серцевий удар американський ґенерал Нелсон Майлес. Мав він при смерти 86 літ і вславився був свого часу своїми битвами з червоношкірими індіянами. Підчас горожанської війни в Америці він уже був ґенералом, і його називали через молодий вік „ґенерал-хлопчина".

ВОЗДУШНИЙ ВИПАДОК.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 16. мая. — Недалеко від сього міста летун Лойд Гефинг зі Сан Франциско вивозив за оплатою людий у воздух на короткий лет. Нині до нього присілися один мущина й одна жінка. Коли літак був на досить поважній висоті, а летун намірився зробити виворот у воздусі, одно крило літака зломилося. У одну мить літак перехилився й занявся. Горіючим стовпом полумени він упав на землю. Всі трое пасажирів згинули.

Є се вже другий случай того рода в сім місті. Три роки тому згинуло тут трох молодих мущин, які прилетіли сюди на літаку з Денверу.

ДЕМОКРАТИ ЛАГОДЯТЬСЯ ВИДАВАТИ ЗАГАЛЬНО-КРАЄВИЙ ТИЖНЕВИК.

ВАШИНГТОН, 16. мая. — Конґресмен Вілєм Овлдфілд заявив, що на припорученне краевого комітету демократичної партії він поробив уже всі приготовання до видавання демократичного тижневика, який мавби розходитися по всій Америці, а мавби мати за ціль вивести демократичну партію з її теперішного занепаду. Ґазета буде називатися „Де Нешенел Демократ" і появиться вже в короткім часі.

ЖІНКИ ГОЛОСУВАЛИ ПРОТИ ЖІНКИ.

ПАТЕРСОН, Ню Джерзі, 16. мая. — Процес проти [illegible] ред Сейджівної, обжалованої за вбитте Самуеля Кантельмо, покінчився засудом обжалованої за вбитте на 5 до 10 літ тяжкої вязниці.

Цікаво, що при першім голосованню на лаві присяжних суддів, всі мущини, яких там було 5, голосували за її звільненем від вини й кари, а всі жінки голосували за її присудом на смерть. Обі партії відтак зробили злагоду й засудили обжаловану одноголосно за ненамірене вбийство.

Сей факт завдає брехню звичайному говоренню, що мовляв жінки все голосують за увільненнем женщини, обжалованої за вбитте мущини.

ПРОГИБІЦІЙНІ СТОРОЖІ ПОМАГАЛИ БУТЛЕГЕРАМ.

НЮ ЙОРК, 18. мая. — На військовий суд поставлено нині 6 членів прибережної сторожі, які мали помагати бутлеґерам пачкувати морем [illegible] напитки. Всіх обжалованих признано винними закинених їм злочинів та засуджено на 6 місяців вязниці кождого.

УДАРТЕ В ВІЧЕВИЙ ДЗВІН, ДОПОМОЖІТЬ ГОЛОДНОМУ СЕЛУ.

Від місяців не бачить наш селянин хліба. Сам не має чим поживитися і не має зерна на весняний посів. Тепла зима і мишва знищила озимину. Лютий ворог донищує його податками і данинами та жде на його загибіль.

Громадяне. Не даймо загибати живому народови. Киньмося всі як оден до ратунку нації. Нехай прокинеться в ту страшну хвилю і найбільш заспаний кут, хай вдарить в вічевий дзвін і кличе нарід на нараду, на негайну допомогу нашому Голодуючому Рідному Селу.

Поратувати село — це наш святий обовязок, бо ратуючи село, ратуємо українську націю. Від того обовязку не може і не сміє відтягнутися буквально ні одна особа українського роду.

В першій мірі повинні взятися до цеї праці наші товариства і парохії по місцях, а дальше всі свідомі громадяне. Повинні склнкувати віча і наради і представити народови голодове лихоліття в старім краю.

Коли бракує Вам бесідника пишіть до Обеднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПРАЩАННЄ П. ЧИКАЛЕНКО-КЕЛЛЕР.

В четвер, 21. мая о год. 8. вечір відбудеться прощальний вечір пані Ганни Чикаленко-Келлер в салі Народнього Дому в Ню Йорку. Всі členиці Товариств, а також Українки і Українці, які хотіли би бачитись і поговорити з п. Чикаленко-Келлер проситься до участи в сьому вечері. Се буде послідна нагода, бо п. Чикаленко-Келлер виїздить до Европи в суботу, дня 23. мая. Також Жіноча Громада просить отсим дати до відома своїм членицям, що п. Чикаленко-Келлер буде в їх льокалі про 30 Іст 7-ій улиці, дня 20. с. м., в середу, о 8-ій годині вечір.

Конґресовий Комітет.

ЗВІРСЬКИЙ ЗЛОЧИН ФАРМЕРСЬКОГО ПОМІЧНИКА.

Сомервил, Н. Дж. — На фармі Теодора Крисоватого, котрий має теж тартак недалеко гори Нешаник коло Сомервил, працював робітник Іван Дурчак. Перед двома тижнями Крисоватий звільнив Дурчака з роботи, а цей здається з помсти в ночи дусив Крисовському кури, підрізував яблоні в саду та робив инші пакости. Тепер він зайшов був в хату, коли Крисоватого не було дома, і напав на 11-літну дочку Йозефину. Він виніс її у садок і там тортурував її ножем: порізав її повіки, поколов тіло, поцарапав руки і видимо любувався терпінням дівчини. Коли вона з вичерпання і болю впала на землю, Дурчак втік в недалекий ліс.

Коли найдено дівчинку, ослаблену наслідком упливу крови, вона ще мала на стільки сили, що оповіла про все, що трапилося. Опісля втратила притомність і її відвезено до шпиталя. Тут лікарі позаосмотрювали її рани, про які кажуть, що вони кромі одної, не є небезпечні. Лиш одно вколення в бік пройшло до легких і може викликати зараження крови і смерть.

Цей звірський злочин так обурив всіх дооколичних фармерів, що вони пустилися негайно шукати за Дурчаком. Пізнійше наспіла поліція, яка взяла святочне приречення від добровольців, що вони найшовши Дурчака, не злінчують його, а передадуть властям. Дотепер його ще не найдено через те, що околиця, де він ховається, є дуже дика і неприступна. Там ховалися ще в 18 столітті невільники саме завдяки цій недоступности.

ВИДОБУТО 267 МІЛІОНІВ ТОН ВУГЛЯ.

В минувшім році видобуто в Брітиш Колюмбії (Канада) 267 міл. тон вугля. Передминувшого року було видобуто 276 міліонів тон, а 1913 р. 278,329,000 тон.

ПРИЇЗДЖАЮТЬ ЗІ СТЕЙТІВ ДО КАНАДИ.

Протягом місяця марта прибуло зі Стейтів до Канади 648 поселенців, які привезли зі собою 239,879 долярів готівкою і ріжних річей вартости 55,742 дол. Між новими поселенцями є найбільше Американців з них осілося в Онтеріо 11, Манітобі 85, Саскачевані 257, Альберті 295 поселенців.
селенців.

ДОКІНЧИЛИ БУДОВУ ВЕЛИЧЕЗНОГО ТУНЕЛЮ.

Лос Анджелес, Кал. — Прибережна Електрична Компанія збудувала тунель, довгий на 13 миль, котрий переводить воду з одного озера по одним боці гір, до другого. Є це частина великої системи таких сполук, в яких разом є 81 миль тунелів. Вода, спадаючи по тих тунелях з висоти 7,300 стіп до 6,000 стіп переходить через 18 заводів і витворює електричні струї на близько півтора міліона кінських сил.

Будова тунелю коштувала 17 міліонів долярів, а ціла система заводів і уладження коштує 375 міліонів. Добута в цей спосіб сила допроваджується 220 миль до Лос Анджелес, де вживається її для освітлення і для промислових цілей.

24 КОНДУКТОРІВ НА „БРУКУ" ЧЕРЕЗ ХІНЦІВ.

Сіпіярська (Канада) компанія видалила оноді 24 кондукторів, які оперували на залізничих лініях між Вінніпегом і Венкувером, за перепродування тикетів. Урядовці компанії дізналися про це з хінської часописи, яка виходить у Венкувері. Іменно писалося в тій часописи, щоб ніхто з Хінців не купував залізничих тикетів на стації, бо дістане їх від кондуктора на потязі. Компанія наняла кількох Хінців щоб їздили на дотичних потягах і пробували купити від кондукторів тикети. По якімсь часі Хінцям шпіонам вдалося це осягнути і компанія віддалила кондукторів від служби.

ГРІМ УБИВ ЧОЛОВІКА НА ЛІЖКУ.

Правду то говорять люди, що „ніхто не знає, де кого смерть чекає". От фармер Ф. Купер, який жив на фармі чотири милі від Савт Рівер (Канада), ляг по цілоденній тяжкій праці в пятницю (1. мая) у найліпшім здоровлю і як тільки добре заснув, громова іскра влетіла до хати і убила його на смерть. Разом з ними спали ще його жінка і дитина, але їм крім маленького попечення від горіючих коців, нічого поважного не сталося. Жінка огонь на ліжку придушила, та чоловіка вже нікоги не побачить.

СТРІЛЯНИНА В ПОЛЬСЬКІМ СУДІ В ВАРШАВІ.

В варшавськім суді ведеться розправа проти 11 совітських агентів, яких польський уряд обжаловує о шпіонажу в користь Росії. Підчас розправи оборонець оскаржених, адвокат Гофмокль-Островський обидив одного свідка, польського офіцира. Цей офіцир підчас перерви вибив Островського по лици. На другий день Островський приніс зі собою до суду револьвер і коли лиш цей офіцир зявився, почав до нього стріляти. Обжаловані большевики рішили використати замішання і пробували втікати. Вязнична сторожа не допустила до утечі обжалованих і обеззброїла Островського, якого арештовано.

ХОТІЛИ ЗГИНУТИ І ПІШЛИ ДО АРЕШТУ.

З Токіо написали до лондонської часописи „Дейлі Мейл" таку новинку: — 50 голодуючих Корейців, які працювали при будові залізничої дороги, думаючи, що їх обманено вийшли на головну лінію, положилися поперек рельсів і преспокійно чекали на хвилю, коли льокомотива повідтинає їм голови. В цей спосіб Корейці думали пімститися на контракторові за зле трактовання. Та такої „пімсти" вони не осягнули, бо вже заздалегідь прибула до них поліція і завезла всіх до вязниці.

ВІДКРИТТЄ СКОРПІОНА, ЩО ЗАГРИЗАЄ БЛОЩИЦІ.

Сензацію в науковім світі викликало відкриттє через професора манітобської Рільничої Академії, професора В. Джексона маленького скорпіона, що заїдає блощиці. Згаданий скорпіон є менший як блощиця, однак кидається на неї і заїдає її на смерть. Заосмотрений є він у кігтеві кліщики з переду, однак не має хвостика, як це має місце у скорпіона у тропічних околицях, а також того, що находиться в деяких сторонах провінції Саскачевану. Проф. Джексон додає, що укушення цього нововідкритого скорпіона не є шкідливі для людий.

Відкриттє згаданого скорпіона завдячує проф. Джексон радієви. Догадуючись про істнованне такого скорпіона, оповістив він через радіо, що дасть грошеву нагороду тому, хто доставить йому такого скорпіона. Кілька днів опісля приїхав на біциклю до його дому оден вінніпеґський хлопець і зі старанно залечатаного пакетику видобув маленького скорпіона, за яким саме пошукував згаданий професор. Поки що згаданий скорпіон не має ще ніякої наукової назви.

Німеччина готова „забезпечити" західні границі Польщі за прилученнє Австрії.

ФРАНЦІЯ, ІТАЛІЯ І „МАЛА АНТАНТА" ПРОТИ СЬОГО ПЛЯНУ НІМЕЧЧИНИ.

ПАРИЖ, 17. мая. — Німецьке правительство повідомило Францію через своїх диплaматичних агентів, що воно готове не тільки „забезпечити" границю Франції з Німеччиною, але також і свої границі з Польщею і Чехо-Словаччиною, якщо Франція і другі аліянти згодяться на прилученне Австрії до Німеччини.

Одинока Польща ще готова була-б приняти сей плян, але його доразу відкинула Франція, Італія й „мала антанта" (Чехо-Словаччина, Югославія і Румунія).

Французи кажуть, що се не тільки збільшило-б населенне Німеччини о 7,00,000, але й дало би Німеччині змогу розширити своє економічне, а далі й політичне панованне і на Середню Европу.

Італія противиться, бо не хоче мати спільної границі з Німеччиною.

„Мала антанта" противиться сьому плянови з тих причин, що і Франція. Вона теж боїться домінуючого становища Німеччини в Середній Европі.

З уваги на те, як тут запевнюють, нема жадної надії на успіх німецького пляну щодо прилученян Австрії, а тимсамим і Польща не може мати надії на „забезпеченне" границь.

ПОЛЬСЬКІ ІМЕНА ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ЛІТАКІВ.

МОСКВА, 17. мая. — Робітники зелізниць і пароплавів на ріках побудували зі складок 31 літаків для правительства совєтської Росії.

Сю ескадрону назвали вони „ескадроною Дзержинського" (Поляка), а також дали двом літакам імена двох комуністів Багінського і Вечоркевича, котрих Поляки убили.

НАЦІОНАЛІСТИ ПРОТИ ГІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН, 17. мая. — Німецькі націоналістичні ґазети зачали виступати проти Гінденбурґа за його републиканські заяви.

Ґраф Ревентлов у ґазеті Райсвер докорює Гіндебурґови за се, що він признає версайський договір і що назвав покійного Еберта патріотом.

ЧЕМБЕРЛЕЙН УСТУПАЄ?

ЛОНДОН, 17. мая. — В тутешніх поінформованих кругах говорять про недалеке уступленне міністра закордонних справ Остена Чемберлейна.

Причиною того є його становище у справі невтральности Ренщини. Франція хоче, щоб Ренщину оголошено невтральною, так щоб туди Німці не мали права посилати свого війска проти Франції або Бельґії, одначе рівночасно домагається для себе привілею, щоб вона могла туди свої війска посилати, колиб потребувала іти воювати на схід.

Більшість британського кабінету проти сього, але Чемберлейн підпирає домаганне Франції і тому хоче уступити, що найшовся зі своєю політикою у меньшости.

ФРАНЦІЯ ПРОТИ АМЕРИКИ.

ПАРИЖ, 17. мая. — Французька преса виступає проти домагання Америки, щоби Франція заплатила їй свої воєнні довги.

Вони вказують, що на війні заробила Америка, а не Франція. Ґазета Журналь пише, що по війні побільшилось майно Злучених Держав дуже значно, міжтим як майно Франції змаліло о третину. До того, пише вона, Америка має в буджеті надвишку в сумі понад $100,000,000, а Франція має недобір.

Деякі ґазети доходять до того, що навіть пишуть, що Америка своїм домаганнем від Франції, щоб віддала 4 міліярди долярів довгу, помагає Німеччині, та що ся поміч Німеччині проти Франції є англійською інтригою.

РЕВОЛЬТИ НА БІЛОРУСИ.

ДАНЦІҐ, вільне німецьке місто, 17. мая. — З Минска, столиці Білоруси, повідомляють, що провідник білоруських повстанців Бозовський зорґанізував білоруську повстанську армію в силі 60,000 людий.

Російська большевицька влада вислала проти нього своє військо під проводом Будевного.

МАХНО У ШВЕЦІЇ.

Славнозвісний Нестор Махно, який свого часу був наробив такого шуму на Україні, переживши кілька влад і нагнавши страху на всі уряди, що тимчасово панували на Україні, останніми часами все міняє місце свого осідку. Утікши від большевиків до Румунії, Махно незабаром утік звідти до Польщі, але був там арештований і мусів більше року висидіти у варшавській [illegible]. Оправданий польським судом, він переїхав до „вільного міста" Данцигу, але й тут йому не пощастило. Поліція „вільного міста" його також заарештувала й протримала 12 днів у вязниці. Через місяць його знов заарештували й вже тепер не хотіли випускати. Махно у вязниці заслаб і добився, щоб його перевели до данциґської міської лікарні. Звідти він 12. лютого втік і нині перебуває у Німеччині — „у вільнійшій країні, ніж „вільне місто" Данциг", — як пише Махно в своїм листі до [illegible] часописів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper, published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокое число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1538 Montgomery.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРИХОДИТЬ КОСА НА КАМІНЬ

Як видно з французьких донесень, французький уряд зібрався нарешті на відвагу взятися до розвязання фінансового питання, котрого сущною частю є сплата военних довгів супроти Злучених Держав. Пізно се, бо до тепер вже навіть така фінансово дряхла держава, як Польща, поробила якісь ясні зобовязання за сплату своїх довгів. Треба було, щоби міністром фінансів став відомий зі своєї цивільної відваги Кайо, заким зроблено рішаючий крок.

Колиб так йому справді вдалося зрівноважити французький буджет, себто знижити розходи, а підбільшити приходи, поки вони яко-тако не будуть рівні, колиб так йому вдалося повернути военне відшкодоване на утворенне зелізного фонду на сплату французьких довгів супроти других союзників, тоді з одного боку Франція добулаби собі повагу чесного довжника, а з другої сторони зробленоби перший крок до розоруження Франції, а тим самим усеї Европи.

Для населення Злучених Держав ся справа має важне значінне не лишень через заграничну торговлю. Як писав недавно сенатор Бора в одній нюйорській ґазеті, американські податковці платять своїми грішми не лишень на свої військові урядження, але платять за удержанне французької армії. Ся несправедливість, яка для Американців є тим більше болюча, що французькі податки на половину низчі від американських, зачинає щораз менче подобатися Американцям. Вислідом сього невдоволення були заходи американського уряду до стягнення французьких позичок.

Для народів, покривджених версайськими договорами, справа сплати французьких довгів важна ще тим, що вона тісно звязана з цілою будовою сих договорів. Коли Франція дійсно почне платити свої довги, тоді почне справді виломлюватися головна основа військової диктатури Франції.

СВІТ РАДИТЬ НАД МИРОМ, А ПОЛЬЩА НАД ВІЙНОЮ

„Малий" по словам Ллойда Джорджа „все і всюди швиндаючийся Бенеш", міністер заграничних справ Чехословацької Республики, загостив вкінци і до Варшави та підписав з Польщею торговельний договір. Бизнес стояв в Чехів на першім місци ще до війни, а сентимент на десятім. Тому не диво, що недавні вороги подали собі руку та загили в Варшаві згоду. Такі справи як довгий і завзятий опір о Яворину та Тешин пішли в непамять, так якби його взагалі не було. Чехи потребували транзиту до України згл. Росії. І дістали його і то на добрих услівях. Тепер будуть могли робити добрий інтерес і перевозити свої товари по дешевих цінах через Польщу до України чи Росії.

Вся польська преса радіє з того договору. Тепер мовляв вже будучність Польщі забезпечена. Чому це так?

Чехословаччина зобовязалася до достави тяжких гармат для Польщі. Фабрики Скоди, відомі добре ще з часів світової війни, мають вільну руку в тій доставі. Надто Чехословаччина згодилася не робити ніяких перешкод в тім случаю, колиби через її територію перевозили другі держави амуніцію для Польщі. Це послідне має для неї особливше значіння. В послідній війні Польщі з Росією Чехи держалися невтрально. По тій причині не перепускали до Польщі через свою територію амуніції від Французів і поставили Польщу в своїм часі в дуже важке положення. Того тепер не буде. І з того власне приводу ціла Польща тріюмфує. Польська преса викрикує, що їм вже тепер нічого боятися ні Росії, ні Німців ні Литви.

Польща отже готується до війни. Тепер зрозумілим стає всім становище польської делеґації в Союзі Народів, яка робить тепер ріжні заміти та перешкоди в нарадах над контролею і обмеженням торговлі оружием. Не треба дивуватися рівнож і польській сенаторці Шебеко, яка на нарадах Міжнародної Конвенції Жінок в Вашингтоні назвала перед кількома днями проект розоружения пляном божевільних людий. Вона подала до відома тільки це як задивляється Польща на світовий мир. Тепер тільки требаби піддати під дискусію, то хто є в дійсности божевільний: Польща чи другі народи. В той час коли американський амбасадор Гавтон відгрожується в імени Америки проти тих держав, що пруть до війни і загрожують мирови, коли його слова являються загальною опінією американського народа, коли з ним однодушно держить ціла Англія і коли його слова толкують як послідну осторогу звернену в сторону Франції і Польщі — та послідна готується до війни і грозить своїм сусідам, які і без того мають з нею порахунки.

Польща має страх перед замиренням Европи. Вона його не хоче. Бо замирення є однозначне з ревізією версальського договору, а ревізія того договору несе смерть теперішній Польщі. Та судженого конем не обіхати, а Польщі своєї долі. Не поможе її ніякий договір доки не віддасть вкраденого добра.

Дещо про Арґентину.

(Спеціяльний опис для „Свободи").

Сей дуже цікавий опис життя і недолі наших емігрантів і других поселенців в Арґентині (в полудневій Америці) прислав нам д. Сень Лев, котрий приїхав з Арґентини до Злучених Держав і тепер живе в Шамокін, Па. Се юнак — член 1. від. У. Н. Союза.

Радимо прочитати сей опис кождому з наших читачів, а відтак переслати єго і своякам до старого краю.

Д. Лев просить українські часописи в Европі помістити сей опис. Редакція.

Будучи ще в старім краю а також в тутешній „Свободі" з 10.4. с. р. я читав про гаразди і пересторогу для тих, що хотять виїхати до Арґентини Однак ніколи не було докладно сказано і після моєї думки се не є вистарчаюче.

Арґентинські гаразди я переніс на власній шкірі і отсе подаю шановним читачам до загального відома се, що я перебув.

Насамперед зачну від жерела, що спонукує наших нещасливців тамтуди виїхати. Кождий, що постановив собі виїхати до Америки, а не може, бо не маючи всіх даних, яких американський закон про іміграцію вимагає, старається виїхати до других заморських країв як Мексика, Куби, Бразилії або Арґентини, з цею думкою, що з тих країв як не зараз то бодай по якімось часі, як не леґально то може пішки якими там бічними дорогами, дістанеться на землю Вашинґтона. Не свідомі про віддаль положення і клімат між сими краями і північною Америкою, заохочені всілякими аґентами або добре заплаченим якимось там покутним писарем при паспортовім відділі в старостві, і через них інформовані, що наприклад з Арґентини за 25 долярів зелізницею, або навіть і пішки зайдуть до Америки, неодин дався намовити на сю дорогу.

Подорож зі Львова до столиці Арґентини, Буенос Айрес, триває 31 день і коштує 65 долярів. У Варшаві треба перечекати від 4—6 днів в еміґраційних лихих бараках, в яких блощиці дуже ворожо відносяться до пасажирів і мимо того, що згори заплатили добре за ніч, мусять барак опустити і сяк так переспатись на мураві поза бараками. Полагодивши всі формальности по консулях, збираються еміґранти в комплеті готові до відїзду. З Варшави їдуть зелізницею через Німеччину до Голяндії досить вигідно. В Амстердамі в готелі чекають 2—3 дні. Відтак всідають на корабель. Дня 1. серпня, 1923, ми всіли на корабель, але яке було наше розчарованне. Замісць так богато хвалених ще у Львові кают на 4—6 осіб ми пасажири 3 кляси дістали місце в межипокладі. Женщини на горі, а мущини на долині. Нехарність, мокро, смрід не до видержання. Зараз по двогодинній їзді більша половина пасажирів захоріла і кождий щиро від серця з болем у жолудку вертав правдоподібно зїджене ще перед кількома днями.

Деякі переходили морську хоробу в 3—4 днях, але богато женщин хорувало цілу подорож, яка тривала 24 дні водою. Харч був дуже лихий. На кождих 10 людий видано бляшаний шафлик, переділений на дві половини. Одна служила на зупу, друга на мясо і ярину. До цего видано також кождому бляшану тарілку, ложку і вильці. З тим шафликом ішло двох до кухні по страви і розділювали на решту тих 8, які належали до цего шафлика. Їдальні або якого стола не було. Кождий присідав десь в кутку; ставив тарілку на коліна і так зїдав уділені йому страви. Посуду мусів собі кождий мити самий. При тім не обійшлось і без сварки, бо один другому міняв тарелі [illegible]

Завдяки гарній погоді більша часть пасажирів спала на покладі. Як переїздили рівняк (Equator), не було дуже горячо, бо були хмурні дні, а друге, поклад корабля був заслонений плахтами, так що сонце не могло нам жарити. Та мимо сего, що їхалось водою, на повнім морі воздух був дуже сухий.

По відїзді з Бразилії і чимраз дальше від рівняка, робиться холоднійше, а в Урагваю і Буенос Айрес вже зима. По довгій і тяжкій подорожі водою ми прибули до Арґентини 24-го серпня, 1923. Зараз у пристані Буенос Айрес є великий готель для еміґрантів і туди нас пасажирів 3-ої кляси запроваджено. Готель може помістити 5,000, осіб, бо в одній кімнаті спить по 200 людий. Ліжка уставлені по два одно над другим. Матераців нема, лиш самі дротяні сітки і тоненькі плахти для прикриття. В готелі держать тиждень, два, дають харч безплатно, але харч дуже лихий. Рано замісць кави дають так звану гербу-мати, зеленковату юшку, яка є улюбленим напитком Арґентинців. Пють її цілими днями і кажуть, що це добре і холодить від спеки, однак для нас Европейців воно не до пиття. Решта страв се макарон з якимось товстим мясом, яке також не кождий може їсти. За час побуту в готелі вільно виходити в місто. На се дають спеціяльні білети. Без них вступ до готелю заборонений. Також, як хто хоче, відсилають до роботи будовання зелізних доріг або полевих робіт. Подорож платить уряд. На таких роботах платять дуже мало: по 3 пези за 10 год. праці (с. є. не цілий доляр амер.) З того обтягається по 90 сентавос за харч. Мушу запримітити, що роботи відбуваються в глибині Арґентини, де на далекі простори нема жадної оселі. Робітники сплять під голим небом.

Той контрактор, що збирає людий до праці, дає їм також і харч. Харчі варить один з робітників у великому кітлі на вільному огні в полі. Наші люди не призвичаєні до такого життя. Попадають в розпуку і тих кілька сентавос, що позістало, пропивають на вині у того самого контрактора, який возить за собою по кілька бочок. Сі роботи по найбільшій части відбуваються в осени, зимі і весною. В літі т. є. з кінцем грудня аж до марта відходить богато на жнива. В той час найлучше платять. Можна заробити від 5—10 пезів денно (т. є. до 3 доляри). Денна праця від сходу до заходу сонця. Фахові робітники, які уміють робити машинами, заробляють за час жнив 500 до 800 пезів.

На осінь і зиму, с. є. від марця до жовтня, всі ті полеві робітники вертаються до міст, найбільше до Буенос Айрес. Там закватировуються до брудних готелів, де їх по 20 до 30 спить таки на підлозі без жадної постелі. Я раз мав нагоду заглянути до такого готелю. Сей готель під назвою „Украінска Гостиница" знаходиться на початку улиці Сан Мартін, біля улиці Леандро Н. Алем. Властитель якийсь Жид. Він має там кілька брудних кімнат і шинк. Безпорадні, не маючи жадного заняття, пересиджують там цілими днями і пропивають крівавий гріш, а відтак таки там заночовують в тих брудних, повних сміття кімнатах на підлозі. Воздух помішаний з всякого рода напитками, димом з папіросів, потом і відходовими вітрами, — не до видержання. За такий нічліг платять від 30 до 50 сентавос згори за кожду ніч.

Старші еміґранти по більшій части „істинно русскі" (є такі, які вже по 13 і більше літ в Арґентині. Про них не буду богато розписуватись; наведу лиш найважнійше з моеї 6-місячної обсервації. Се старші мущини; до роботи вони не конче охочі; удержуються з того, що збирають по улицях папери і за се одержують маленьку платню з маґістрату. Не маючи вже й такого доходу, ідуть на головні смітники міста і там випорпують собі деяку стару обуву, чи то одяг, а в прикрім часі навіть і поживу. За хлібом і мясом на тих смітниках шукати і не трудно, бо сніг не закурить, длятого, що в зимі там снігу ані навіть малого морозу нема, лише мрачні дні або легенький дрібненький дощ. Їх ґардероба і ціле урядженне складається з одного або двох кропивяних мішків. В тих мішках носять всі на смітнику найдені і відповідні для них річі, як одіж, обуву і прилади до їди, с. є. заржавілу бляшану коновку, якої уживають на зупу. Зупу дістають в пристані, де в обідову пору богато з кораблів виливають яко злишну. Ночують там, де їх ніч западе: під муром або у фосі, відки меньший вітер віє. Меньше більше вони вже мають свої сталі леговиска. До спання кладуться в сей спосіб, що вибирають з мішка усі річі і кладуть під голову, а самі влазять до мішка. В мішку почувають себе як властителі дому, бо зі всіх сторін замкнені, рівночасно мають постелено під собою і накриті з верха.

Завважив я, що на переходячу тамтуди публику не робить се жадного враження. Також і поліційна влада не звертає на се найменьшої уваги. Деякі з тих останніх сплять також по готелях, але вже не в тих „первирядних", у кімнатах, тільки на подвірю сього готелю, виложенім цеглою або каменем. За се платять господареви згори по 20 сентавос за ніч.

Одного разу, йдучи здовж пристані, побачив я чоловіка в лахманах, з під котрих виглядало голе тіло, яке більше було подібне до кори і нічим не ріжнилось від його зверхнього одягу. Він собі сидів у барлозі і шкробався поза плечі. Не знаю, чи його шкіра вже була така тверда, чи в пушках не мав чуття, а щоб се шкробанне мало якийсь вислід, то брав в обидві руки піску і так піском тер по своїй шкірі. Я думав, що се Ніґер, але по довгім його волоссю і довгій бороді можна було догадатись, що се бувший колись білий чоловік. Якої він народности, я не мав відваги питатись.

Як вже я завначив, з днем приїзду усі еміґранти 3. кляси ідуть на 8 до 10 днів до готелю іміґраційного. По упливі сього реченця всіх осталих іміґрантів, які не приняли пропонованої їм праці, виганяють і тоді кождий, переважно не маючи жадних засобів до життя, зданий на ласку власній долі. Дехто, маючи гроші на шифкарту, вертається назад до старого краю, а решта мущин виїздить до Санта Фе Росаріо, Патаґонії (нафтовий басейн). Не знайшовши по тих містах доброго заробітку вертають пішки нераз по кілька тижнів зелізними шляхами в жебранім хлібі.

Трафлялось токож, що зібралось кілька смільчаків і пускались напішки степами через Чіле, Болівію до Панама-канал в думкою дістатись через канал до Мексика а відтак до Америки. Се дуже довга, тяжка і небезпечна подорож. Таким мандрівникам ніколи не вдалось дійти до ціли. Вони гинули в тих степах і неприступних лісах, як не з браку води і поживи то від диких звірів або їдовитих гадюк.

Жінки і дівчата, не знаючи тамошньої мови, наймаються за безцін у Жидів до миття підлоги, праня білля, або бавити жидівські діти. За се дістають ціле удержанне і 30 пезів (10 долярів) в місяць. Знаючі еспанську мову, дістають 60 до 70 пезів у місяць.

Богато жінок віддається проституції, яка там дуже поширена. Інші народи мають там сякі-такі організації і посередництва праці, що улекшують новоприбувшим в їх безпорадности. Жиди мають свій дім притулку; дають для своїх харч (обід і вечерю) один тиждень безплатно, а дальше за малою оплатою, бо лише 60 сентавос за день. Я харчувався між ними через три тижні. Їда, кошерна і добра, а хліба так богато дають, що більше потребуючі навихають собі усі кишені і споживають на снідання дома.

Найгірше мається наша іміґрація. Не має жадних орґанізацій. Одинокі сходини є кождої неділі коло іміґраційного готелю. Там посідають на мураву або по зелізнім торі і оповідають одні другим свої жалі. Заложити якесь товариство не дасться, бо ніхто не може подати постійного побуту; дуже часто зміняють місця, шукаючи праці.

Листування відбувається в той спосіб, що майже усі дають свої адреси на адресу: **F. Miller, 606 calle San Martin, Buenos Aires, Argentina.** Се аґенція, що займаєтья продажю шифкарт, висилкою грошиий, а також дає інформації, в якій місцевости можна дістати лучшу працю. Говорять там усіми мовами, тому ся аґенція є одиноким прибіжищем і для наших. Наших людий найбільше в провінції Міссіоніс, яка граничить з Бразилією, Уруґваєм і Параґваєм. Там дуже горячо. Не знаю докладно про тамошне житте наших, роскажу лише, що оповідав мені один, який там був. Наші живуть там дуже бідно. Трудяться по части управою кави, герби і пшениці. Але що там дуже горячо і сухо, то урожай не зовсім удається і той переважно нищить саранча, якої там так богато, що наче хмари закривають сонце. Мають там також свою церкву і двох духовників. Про школу не говорив нічого. Часописі як до Міссіоніс так і до Буенос Айрес приходять з Бразилії, але не дуже правильно.

Буенос Айрес се велике і богате місто, а також і дуже гарне. Великі вистави аж блищать від золота. Богато костелів, є також одна русская православная церква, в якій править батюшка і тепер ще споминає всеросійського царя Николая.

Фабрик там дуже мало. Лиш одна пивоварня, циґаровня, одна зелізна і 2 фабрики консерв. Одна велика фабрика консерви і заморожування мяса є у Вілля Анґус и Зараті, 3 години їзди від Буенос Айрес. Бють 1,000 волів, або 4,000 овець або 800 свиний денно. Денна праця від 6. рано до 6. год. вечір; заробити можна 4 до 6 пезів. Там робить досить наших дівчат і хлопців. В сій Вілля Анґус є яких 200 до 300 лихо поставлених домів, з двома-трома кімнатами без вікон. За вікно служать двері й над дверми 2 шиби. Кімнати сі невеличкі; в них мешкає по 4 до 6 осіб. В середині жадного умебльовання; сплять на підлозі, або купують собі сякі-такі ліжка. За стіл служить деяка пачка. Варять і перуть собі самі на подвірю.

В тій самій місцевости живуть також Арґентинці, народ непевний; кождий ходить з оружем і ножем; буває часто, що нападають переходячих, рабують не лише гроші але й одіж здирають.

Взагалі се край дуже великий а мало залюднений. Хоч деякі малі оселі є, то їх зверхний вигляд дуже убогий. Хатина а радше кучка зложена з дерників на який сяжень висока, з верха накрита бляхою або степовою травою. Будинків більше нема жадних. Збіже таки на лані молотять машинами і продають. Властитель може бути і навіть дуже богатий, бо землі має так багато, що й оком не догляне. Худоби як так богато, що числа їй не знає. Худоба ходить степами як дика. Коров мимо сього, що мають молока богато, ніхто не доїть.

Падлиною також ніхто не займається. Стерво лежить на верху так довго, аж спорохніє. Се можна бачити не тільки в степах, але також у столичному місті Буенос Айрес на передмістю (Мензанарас) і то на досить головній улиці, де зараз є гарний великий парк, в якому відбувається копаний мяч (фут бол) або інші забави. Численна публика зовсім не звертає на се уваги, що там лежить здохла коняка в послідній стадії гниття, а пси розтягають її стерво.

Положенне нашої іміґрації в Арґентині не завидне. Хоч іміґрантам других націй також мало що лучше живеться, та всетаки, як наприклад Італійці, Еспанці і Португальці, дають собі скорше раду. Вони використовують европейську осінь і зиму і численно приїздять до Арґентини на весняні роботи. Перебувають через цілі жнива, с. є. від жовтня до марця, а заробивши дещо гроша, вертаються на літо знову до своїх в Европі. Так роблять рік за роком.

Тепер питанне, чому правительство Арґентини допускає так богато еміґрації? От чому: 1) Воно дуже добре знає, що масова іміґрація помагає розвиватись ще на пів дикій Арґентині. 2) дістає доброго і таного робітника. 3) будує ними зелізні дороги, а маючи вже комунікацію, може залюднювати і тимсамим використати великі простори ще до тепер не розвиненої землі. 4) воно знає, що прибувші на заробітки до фабрик не підуть, бо їх дуже мало, а не маючи в місті жадного заняття, мусять іти в глибину краю і там зачинати нову господарку.

В 1923 р. створився в Арґентині окремий департамент, який працює над проектом про заселенне сих степів. Мають роздавати землю на довгі річні сплати; помагати новопоселенцям будуватись і доставити знарядів рільничих.

Може з часом і там буде лучше, але не тепер.

Ся моя допись нехай буде пересторогою для тих у старому краю, що хотять виїхати бічними дорогами до Америки. Нехай не слухають аґентів, коли сі говорять тим, що не уміють читати ні писати, що можуть з Арґентини, чи там відки, легко дістатись до Америки. Се брехня. Не уміючі читати, не можуть ніколи дістатись до Америки, бо їм навіть шифкарти не продадуть. Заїхавші до Арґентини такі, що уміють читати мусять там бути один рік. По році мають право виїхати до Америки, але як річна квота заповнена, не можуть виїхати, а мусять там бути пять літ.

Подорож з Арґентини до Америки богато довша як з Европи. Їдеться водою 18 до 20 днів. Коштує не 25 долярів як там у Львові аґенти говорять, але 250 долярів.

Ще раз кличу! Не дайтесь обманути і не слухайте таких аґентів чи там писарчуків, бо хто їх послухав і виїхав до Куби або до Арґентини, то не то що нічого не заробив, але позбувся тяжко запрацьованого або й позиченого гроша, а тепер клене свою долю і пише до жінки: Продай кавалок поля і пішли мені гроша, щоб я міг назад дістатись додому.

Це усе, що я тут писав, се мої власні спогади і переживання, що стверджую своїм власноручним підписом.

Сень Лев
530 Bear Valley Ave.
Shamokin, Pa.

ПОХІД НА „КРЕСИ”.

„Народова Організація Кобет” та її меморіял. — „Польські кобіти” у польських міністрів. — Резолюції зїзду „Організацій Народових” — провідні ідеї польської політики. — Право і справедливість на право і на ліво.

Львівське Діло пише:

В гармонійнім гурті всіляких „організацій народових”, що поставили собі метою загальну польонізацію „кресів”, працює й „Народова Організація Кобет”. В останніх днях ця організація вислала до Варшави депутацію, в складі М. Демелювної і Г. Скочилясової зі Львова, З. Фогльової з Тернополя, В. Рутковскої зі Сарн, М. Гнєвошової з Дубна, Я. Яворскої і М. Ціхоцкої зі Станиславова, Ф. Грушкової і М. Цеслінської з Луцька та Л. Івановскої і Я. Любовіцкої з Новгородка. Депутація під проводом послиці Пузинянки предложила відповідальним чинникам меморіял, в якому свою дбайливість „про польськість і цілість кресів” посунула поза межі здорового розуму. Польські „кобіти” звернулися до центральної влади, польських посольських і сенатських клюбів, домагаючися — розуміється „в державному інтересі” — знесення язикового закону відносно шкільництва на „кресах”, а що найменьше видання новелі, яка подавала би кориснійшу інтерпретацію того закону, „для державно-національного інтересу”. Язикові закони — по словам тих „кобіт” і їхніх вдохновителів — сьогодня викликали великий рух серед „національних меньшостий”, який слід схарактеризувати як рух сепаратистичний.

В справі земельної реформи, спираючись на обсервації щоденних фактів у східних і полуднево-східних воєвідствах, домагається переведення парцеляції польських маєтків в тих воєвідствах тільки в користь польських хлопів. Одночасно переведення парцеляції повинно бути полишене приватній ініціятиві під контролею держави.

В справах самоврядування підноситься, що конечність унормовання автономного життя в сільських і міських громадах, в повітах і воєвідствах зроджує небезпеку евентуальної переваги „національних меньшостий” в східних і полуднево-східних воєвідствах. Тому краще відложити полагоду тих законів, як через поспіх наразити на шкоду інтерес державний і національний.

Крім язикових законів, земельної реформи і самоврядних законів цікавить „польські кобіти” ще й пошанування инших законів. Не смійся, читачу, що тут на кожному місці горлається про закони і законність, а думається і переводиться в життє беззаконія. Така вже психічна структура тих людців жіночого пола, що „законність” вони добачують тільки там, де є „державний і національний інтерес” — очевидно в їх розумінні. А непошанування законности добачують „польські кобіти” в тому, що ПДВО (Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень) після довгої боротьби і репресій проти українських обезпеченців (в „Дністрі”) заключила з тов. „Дністер” умову на законну одну третину обезпечення, анальоґічно, як це три роки тому назад зробили всі польські товариства взаїмних обезпечень. Цю умову по лінії некорисного для нас закону про примус називають „польські кобіти” нічим инщим тільки „привілеями”, бо „Дністер” був і є станицею української роботи, „як дотепер протидержавної”.

„Доходи з тієї інституції — твердить П. О. К. — повертається на удержання аґітаторів ріжного рода станиць (пляцувек), які мають на меті підтримати сепаратистичний рух згідно з інструкціями „диктатора” Петрушевича”.

А з тим не можна погодитися, щоби за „правительственні („ржондове”) гроші (?) поносило шкоди польське населення — очевидно — „державний інтерес”. Всілякі „Дністри”, „Сільські Господарі” і „Просвіти” є тільки фортецями української протидержавної діяльности.

Такою є провідна думка меморіялу „польських кобіт”, а висновок, щоби „уряд не переводив ніяких кресових справ без відома і засягнення думки місцевого (польського) громадянства”.

Делеґацію „польських кобіт” незвичайно прихильно прийняв премієр Вл. Ґрабскі і кількох міністрів та голови поодиноких польських соймових клюбів. Спеціяльно новий міністер освіти Ст. Ґрабскі незвичайно сердечно приняв делеґацію і заявив, що „польські кобіти” можуть мати до нього повне довіря, бо він вже нераз дав докази, що пильнує „народових” інтересів. Депутація до глибини душі зворушила премієра Вл. Ґрабского. Коли йому представлено поодинокі делеґатки, він зі захопленням закликав: „Цілі креси!” (себто представлені делеґатками), а опісля заявив, що він в цілій основі поділяє погляди „польських кобіт”, що їх домагання є слушні та що вони не повинні перейматися проектами самоврядних законів, бо вони будуть відповідно передумані і над ними відбудуться ще довгі дебати.

Мін. внутр. справ Ратайскі теж погодився зі становищем ... дана в приватні руки, хоч і „Русинам муситься щось дати”. Самоврядні закони ще вилами на воді писані. Віцемін. внутрішніх справ Смульскі висловив велику радість з приводу прибуття делеґації польських жіночих організацій. Нехай вони тільки співпрацюють з урядом і з довірям відносяться до нього, а можуть бути певні, що всі їх домагання будуть вислухані і здійснені.

Вкінці „польські кобіти” приперли до стіни також і віцепремієра Туґута, домагаючись спеціяльної опіки для „кресових” Поляків, бо серед „кресовців” загально поширена думка, що „на кресах нема польського уряду, що ними правлять національні меньшости”. Цей жіночий „віз і перевіз” до живого зарвав Туґута, який заявив, що він все був щирим Поляком. Населення на окраїнах повинно бути задоволене.

Войовничі „кресовянки” зазначили ще, що говориться про „якусь Україну”, якої давнійше ніхто не знав, що та „якась Україна” викликує ірреденту на „кресах”, що „лібералізм” (розуміється Туґута) є слабістю уряду. „Нехай зникнуть аґітатори — казали „кобіти” — а не буде української квестії, нехай буде обмежене число віч національних меньшостий, а і ми Поляки теж не будемо вічувати”.

Представники польських клюбів запевнили депутацію, що на випадок згароження „кресів” всі польські партії виступлять однозгідно.

Цей польонізаційний похід на „креси” з цілою арматурою утисків, обмежень, кнеблювання уст, нищення українського життя ще докладнійше зясовують резолюції зїзду „організацій народових”, відбутого у Львові 5. квітня. В справі проектів самоврядних законів зїзд виніс резолюції, що узмістовлюються в отсих напрямних:

1) Виборче право до громадських рад прислугує тільки громадянам, що скінчили 24 літ життя і від року мешкають в даній громаді; 2) Пасивне виборче право прислугує тільки тим, що скінчили 30 літ життя. Війт і лавники (присяжні) мусять бути що найменьше 30-літками і мусять вміти по польськи читати й писати; 3) Крім додаткових голосів, передбачених проектом закону, слід дати додатковий голос ще тим, що платять якийнебудь безпосередній податок і що скінчили середню або професіональну школу; 4) Громади повинні бути ділені на виборчі округи, з яких кожний вибирає двох до чотирох радних (без приноровлення пропорціональної системи). Поділ на виборчі округи переводить старость. Підставою поділу на округи і приділення певної кількости радних має бути не число населення, але число голосів, що прислугує виборцям з доданням додаткових голосів; 5) Крім поділу на виборчі округи адміністраційна влада може приділювати виборців з одного округа до другого, коли за ним промовляє спільність інтересів (віроісповідних, національних, господарських і т. и.); 6) В сільських громадах семи східних воєвідств на домагання одної четвертини радних, воєвода може поділити громадську раду на національні курії, які окремо управляють своїми справами віроісповідними, гуманітарними і справами суспільної опіки своєї національности. У всіх инших справах громадська рада радить спільно, але кожна курія має проти даної ухвали право здержуючого відклику до надзірної влади; 7) Громадську раду вибирається на 5 літ, а на випадок її розвязання або зложення мандатів, знову на повних 5 літ; 8) В Галичині сільські громади є занадто малі, а тому повинно ся лучити ті громади (якщо проти того не промовляють спеціяльні умови, себ-то якщо тою малою громадою не є польська кольонія) в збірні громади.

Дальше зїзд взиває членів міських рад в Галичині й їхніх маґістратів до енерґійної оборони польського національного характеру „кресових” міст.

„Зїзд стверджує з натиском, що від сповнення цих домагань залежить доля польськости на східних землях і тому взиває всі польські партії, що щиро стоять на національному ґрунті, щоби ужили всіх сил в боротьбі за національний (себто польський. — Ред.) характер самоврядування”.

В шкільних справах: 1) Зїзд взиває до енерґійного здобування шкільних деклярацій під відповідальністю робітників даного повіту за вислід тієї акції. Особливо йде про здобуття деклярацій у всіх тих селах, де „українські аґітатори внесли українські деклярації”;

2) Зїзд перестерігає перед шкільною акцією в плебісцитовій формі, бо вона викликує національну боротьбу і дає привід до протидержавної аґітації;

3) Зїзд протестує проти інтервенції центрального уряду через висилку делеґатів в язикових справах, бо всі жалоби повинні переходити через відповідні інстанції (першого і другого ступня);

4) Зїзд домагається спеціяльної допомоги з державних фондів на будову польських шкіл;

5) Зїзд звертає увагу на протидержавну аґітацію українських учителів і домагається потягнення їх до суворої відповідальности та перенесення на захід;

6) Зїзд звертає увагу, що при деяких утраквістичних семинаріях ще досі істнують українські школи вправ, які негайно слід зліквідувати.

В справі обсади урядів: Зїзд домагається обсадження всіх „кресових” урядів виключно Поляками, а винятково тільки такими особами иншої національности, які наглядно доказали свою льояльність супроти держави і польського народу.

Крім того зїзд з жалем стверджує, що польське населення по селах і малих містечках (себто латинники-Українці. — Ред.) не послугується в щоденному житті польською мовою. Тому польське духовенство, учительство, дідичі й двірські офіціялісти та инші „культуртреґери” повинні своїми впливами „усунули ці ненормальні відносини”. Вкінці присвячено спеціяльну увагу осадникам (яким держава повинна прийти з визначною матеріяльною допомогою в часі переднівку), ремісничій молоді і державним емблємам.

Як pendant до цих заїхань невинних „кресовців” нехай послужить одна з резолюцій, ухвалених у звязку з дискусією про ґарантійний пакт: „Зїзд „Звйонзку Організацій Народових” зазначує, що польський нарід стає в обороні права і справедливости і право і справедливість протиставить імперіялістичній силі наших ворогів, перш усього Німеччини”.

З українського житя в Америці.

НЮ ЙОРК.

Віче в справі Народного Дому.

В салі Українського Народного Дому відбулося в неділю, дня 17. мая, всенародне віче в справі будови нового великого народного дому. Вічем проводили гр. Василь Лазута яко предсідатель, а гр. Добрянський яко секретар.

Гр. Кедровський показував вартість кооперації для нації та для особистого дороблювання для одиниць, а відтак розповідав, як кооперацію можна примінити до народного дому.

Гр. Семен Ядловський закликав Нюйорчан, щоби вони памятали на се, що на нюйорську громаду звернені очи других українських громад в Америці. Тому Ню Йорк повинен працювати так, щоби другі громади не були розчаровані в своїх ожиданнях. Плян виставити величавий народний дім в Ню Йорку є частиною сеї роботи. Та для сього треба вирівнати межи собою непорозуміння та станути до праці обєднаними силами.

Гр. Іван Добрянський предложив плян збирання субскрипцій на будову народного дому в Ню Йорку. Віче сим закінчено, щоби дати більше часу жіночому вічу, яке мало відбутися на тій самій галі.

СПРАВОЗДАВЧЕ ВІЧЕ ЖІНОЧОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ.

Українська делеґація на Межинародний Жіночий Конґрес, що відбувся у Вашинґтоні в днях 4. до 14. мая сього року, урядила всенародне віче в Ню Йорку для зложення звіту зі своєї діяльности. Віче відбулося в салі Українського Народного Дому. Проводили ним пані Юлія Шустакевичова яко предсідателька, пані Олена Лотоцька та Стефанія Абрагамовська яко секретарки. П. О. Лотоцька представляла приготування американських Українок до жіночого конґресу.

П. Ганна Чикаленко-Келлер подала звіт з розвою українських жіночих організацій в старому краю й на европейській еміґрації та зобразила подробично діяльність делеґації підчас конґресу в Вашинґтоні. Вона підносила заходи польської делеґації до відобрання українським жіночим організаціям права заступства на конґресі та зусилля української делеґації проти сього. Бесідниця підчеркнула, що заходи польської шовіністичної делеґації помогли українській делеґації розголосити імя українського народа.

П. Юлія Яремова доповнила попередні звіти та підчеркнула допомогу яку дали в праці української делеґації панни Скубівна та Яремівна.

На покриттє коштів делеґації зібрано дрібними датками коло 90 долярів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА”.

ДОПИСИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Укр. Тов. Жіноча Рада в Ню Йорку колядувала сего року на сироти в старім краю. Колядою занялися пані Марія Гайова і панна Катерина Трофімяк.

Жертвували слідуючі: Л. Ленчук і М. Лехнік по $5.00; П. Станюк і Г. Головчак по $3.00; К. Трофімяк, Ю. Богуцька, М. Порада, Р. Мороз і А. Галецький по $2.00; П. Ханачівська, А. Бровий, А. Костецька, П. Порада, М. Гриціишин, Т. Гречин, К. Римар, Е. Вітвицька, К. Мартин, К. Гуменьчук, Е. Коваль, В. Симон, А. Куанич, П. Харченко, Дучка, Т. Купчий, Д. Сименюк, Д. Перий, С. Галига, Я. Заблоцький, Е. Ухач, Д. Ухач, Д. Нишка, П. Піляк, Л. Бучак, Й. Бригідир, В. Одинський, А. Лось, К. П., І. Семон, Педрусь, П. В., П Ящор, В Кутуран, Й. Пуляський, П. Посікіра, А. Лукеш і Д. Мировський по $1.00. Разом $54.00, дрібними жертвами $19.00; загальна сума $73.00.

Минувшого 1924 року заколядовано $51.50 на ту саму ціль.

Жертвували: А. Бучак $5.00; Г. К. Гупало, І. Гелетій і В. Кондрат по $3.00; К. Трофімяк, Ю. П. Ярема, П. Малець, А. Бродин, А. Гелетій, Одинський, В. Одинський і А. Лукеш по $2.00; П. Залужний, П. Солтис, Паламар, Д. Перий, Д. Підгірний, А. Белавський, І. Кресків, В. Колос, А. Чернявський, Ю. Гаврилко, Ю. Гуменюк, М. Павлюк, Ю. Ковардович, С. Дублик, Ф. Мишка, А. Дроздовський, Намера і П. Гуменюк по $1.00. Разом $48.00, дрібними жертвами $3.50. Разом $51.50.

Коляда з року 1924 $51.50, коляда з року 1925 $73.00. Разом $124.50.

Повисшу суму, вислано як слідує: Педагогічному Тов. у Львові для сиріт $30; до Коломиї для захоронки $30; до Львова в Замарстинові для захоронки $30; в Товмачі $30. Разом $120, оплата в кореспонденцією $4.50. Разом $124.50.

Всім жертводавцям щира подяка.

ТОВАРИСТВО ЖІНОЧА РАДА:
Катерина Трофімяк, секр.

Увага: Повисший звіт проголошується другий раз наслідком помилки, яка зайшла в попередно оголошенім звіті.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Звіт четвертий „Комітету Збаражчан в Америці" на фонд будови Українського Дому в Збаражі.

Зложили жертви слідуючі особи:

Др. О. Мельник 50.00, по 10 дол.: С. Ваврух і Обор. Укр. від. 31 Гренд Рапід, Міш.; по 5 дол.: Ан. Загоруйко, В. Сарафинюк, В. Папура і К. Лучка; П. Абрамчук 3 дол.; по 2 дол.: А. Кобрин, А. Андрусишин; по 1 д.: Т. Тишко, М. Зрічний, Д. Чернявський, Г. Ганц, Г. Гриців, П. Горошко, П. Тарнопольська, Г. Кука, Н. Кобзістий, разом 106.00; чистий дохід з концерту 24. січня 1925 60.75, процент від Паблик Бенк 13.65.

Комітет, який ходив з колядою, складавсь зі слідуючих осіб: М. Крук, С. Гонта, С. Іванчук, М. І. Крук, П. Славута, С. Вітенко, М. Яремчук, І. Гонта, І. Демчук, Н. Снігурський, О. Кальба і В. Демчук. Зложили коляду особи як слідує:

По 10 дол.: Г. Васусь, С. Гонта, С. Іванчук; по 5 дол.: Л. Шуст, І. Міколаєнко, Й. Присяжнюк, І. Закутинський, В. Цястун, П. Дарк, Д. Галиш Мих. Табака, М. Жукевич, П. М. Сенюта, М. Шершон, І. Кінах, М. Крук, М. І. Крук, В. Сасовський і Д. Подлесний; по 3 дол.: В. Сидор, С. Банира, Й. Добровольський, І. Юнка і Г. Крупняк; по 2 дол.: М. Жуковський, А. Копач, Г. Стег, М. Гарматюк, Кат. Смолій, І. Лопкевський, К. Сарафинюк, Ф. Ригель, Н. Снігурський, І. Ковалишин, О. Бобесюк, О. Кондрацький, С. Гець, А. Зварич, Я. Агрест, Ю. Антонсвич, П. Комар, А. Козак, І. Кальба, І. Демчук, О. Кальба, В. Твердий, М. Брида, А. Гудима, А. Фіялка, М. Оконь, Ан. Загоруйко, І. Пеленський, П. Агрест, І. Пахолек, І. Гонта, П. Славута, М. Яремчук, С. Вітенко, М. Буковський, М. Гондюк, К. Кузнівська, В. Демчук, Ю. Модний, І. Папура, М. Безкоровайний, П. Шалак, І. Галецький, В. Сенюк, П. А. Чемерис, Ф. Козак, І. С. Козира, Ф. Олексюк, І. Різник, І. Пісецький, І. Маковецький, К. Сломінський, С. Лисогір, І. Іванчук, П. Боднарський, І. Боднар, Й. Залуцький; по 1 дол.: А. Паламар, М. Гуменюк, Й. Соловський, Л. Присяжнюк, П. Гоцалюк, П. Кавка, М. Чорній, Бернак, М. Слободян, Я. Кобрин, А. Левицька, М. Клос, Ю. Юзвін, А. Юзвін, І. Бригідир, В. Лазута, А. Бодневський, І. Ханачівський, П. Смолій, Н. Мацків, С. Циран, Ф. Кардаш, Д. Ничка, Н. Лисогір, Г. Біоль, В. Пилипчук, М. Когут, П. Дорощук, Д. Кальба, В. Когут, Д. Дячун, М. Дячун, Г. Будкевич, К. Гарматюк, А. Фльорко, Ф. Воєвода, М. Бочар, С. Мікта, С. Студніцький, Т. Репета, С. Яремчук, П. Жила, К. Дідух, В. Цільник, П. Боднар, І. Редчук, В. Ничка, Лемішка, Й. Серетний, В. Вінтоняк, А. Дячун, М. Табака, М. Трач, Кравців, А. Домбек, П. Кльок, А. Малик, І. Євтух, Я. Безкоровайний, П. Адамчук, Я. Івонусь, І. Походило, Т. Салий, М. Лисогір, А. Лублянецька, А. Пановичка, І. Лисогір, П. Кравчук, М. Лилик; П. Гладун 75 ц.; по 50 ц.: Я. Семянчук, С. Гапанович, О. Добровольський, К. Тонопка, І. Доткун, М. Лисак, М. Зиска і Ф. Фльорко; О. Олексів 40 ц.; по 25 ц.: Д. Мудяський і П. Вербовий. Разом 315.65

Всіх доходів від дня 1. серпня 1924 до 29. марта 1925, було ..	496.05
Готівки в касі дня 31. липня 1924 осталось	49.03
Разом	545.08
Розходи Комітету від 1. серпня 1924 до дня 29. марта 1925 ...	26.00
Остаєсь	519.08

Загальне повторення приходів і розходів від дня заснования Комітету Збаражчан в Америції:

Всіх приходів від 22 мая 1922 по 29. марта 1925 було	1,964.57
Вислано до Комітету в Збаражі 1,750.00; розхід Комітету в Америці: висилка грошій, друки, галі на збори, оголошення, кореспонденції і т. н. 195.79, разом розходу	1,945.79
В касі осталось готівки	18.78

Суму 18.78, яка позістала, передано товариству „Рада Збаражан" в Ню Йорку, яка має на цілі збирати жертви на Укр. Дім в Збаражі.

Всім жертводавцям, і тим, що причинились в збірці, щира подяка.

За контрольну комісію, яка відбулась дня 29. марта 1925: Стефан Корплан, Стефан Іванчук, Петро Ковальчук.

За Комітет Збаражчан в Америці: К. Багрій, предс.; І. Демчук, кас.; М. Крук, секр.

КУЦОХВОСТИЙ ЛИС.

(Румунська казка).

Був раз мисливець. Він усе, як ішов на лови, брав із собою одного слугу. А як вернув із ловів, то кожному, хто лише хотів слухати, розповідав найріжніші дивні пригоди. Ще дивніші, як ті, які коли небудь приснилися кому від початку світа. І все, як хто відважився сумніватися, покликався на свідка, на свого бідного слугу, в дійсности чесного чоловіка. Діялося воно так довго, довго. Аж одного дня слузі було вже того забогато, все служити за фальшивого свідка. Не надумувався довго, попросив, щоби пан відпустив його. Пан сдудувався дуже, що слуга, який так довго служив у нього, тепер захотів покинути його. Напер на нього приязно, щоби окуче сказав, яка цьому причина.

— Може я тобі за мало плачу, або може тобі тяжко в мене?

— Не хочу грішити, прошу пана, — відповів слуга, — мені ніде не могло би бути краще, як у вас. Хай Бог заплатить вам сторицею. Але мушу вам отверто признатися: мене мучить совість, що ви вже стільки разів вимагали від мене, щоби я притакував на неправди, коли ви зачнете розповідати. Не гнівайтеся, ласкавий пане, але то гріх і сором, що я колись у пекольній смолі каратися му і мусітиму відпокутувати за всі ті гріхи, якими ви обтяжили мене.

Пан не хотів стратити вірного й чесного слугу, тому призадумався й сказав:

— Чуєш, хлопче, бачу, що ти побожний чоловік. Останься в мене й поможи мені відзвичаїтися від тої лихої навички. Вір мені, я таки й не хотів би брехати, але язик усе скорший як мої думки. Раджу тобі так: Коли я піду між людей, ти все будеш біля мене, і як я зачну брехати, ти шарпнеш мене за рукав, то я зараз опамятаюся.

Слуга згодився. Кілька днів опісля пійшов із паном у гостину. Там знову почав мисливець розповідати про свої лови. Оповідав, що бачив недавно лиса, дуже дивного лиса, бо мав він хвіст дуже довгий, щонайменше на пять сяжнів.

Ледви мисливець скінчив те речення, почув, що його шарпнуто за рукав, Зараз пригадав собі про умову з слугою, тому почав говорити дальше, що в мисливському зворушенції докладно не міг бачити, може й хвіст не був такий довгий. „Але він був доволі довгий, що найменше на два сяжні."Нове шарпнення за рукав скоротило хвіст іще на один сяжень. За третім шарпненням скоротив він хвіст аж на два лікті. Та ще й тепер чув він, що совість слуги зменшує його розгін, тому дав поменьшити ще хвіст на один лікоть. Слуга дуже зрадів, що його пан усе краще противився чортовим спокусам. І сказав собі, що не оставить нагоди, щоби його пан признався до щирої правди. Тому ще раз шарпнув пана за рукав.

Одначе терпеливість мисливця вже вичерпалась. Тому скрикнув він сердито до свого непримиримого судді:

— До чорта, ще тобі не досить? Чи маю лисові зосім обірвати хвіст? О ні, краще ти мені забірайся геть, ніж щоби мій лис мав бути без хвоста!

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

Число людий відвідавших Музей Метрополітан в минувшому році, було 1,262,901? Се були другі найбільші відвидини в сіторії Музея з винятком 1923 року, в котрім то році число відвідуючих було більше о 26,198 із винятком 1921 року, в котрім число відвідуючих зменьшилося о 11,004. Теперішні численні відвидини були наслідком отворення американського крила, котре відвідало 59,937 осіб на протязі пятьдесяти двох днів по 10. новембра, коли слідувало отворення. Чи Ви знаєте, що витворці Мюред створили Мюред цілком вдоволяючою цигареткою для кождого курця? Все побільшуючася розпродаж Мюред свідчить про факт, що Мюред одобрює американська публика. Як інші ви вдоволитеся зміною на цигаретки Мюред.

Катальоґ Книгарні „Свободи“

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанию книжок. Вони не жаліли гроша на піддержане своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У .Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

† Абатеса ді Кастро, оповідання, Стендаль, пер. С. Пащенко	40
* Ану Касимові капці, арабська казка І. Франка	30
* Аталюнга або дочка дебрів, оповідання з часів боїв між Европейцями й Індіянами	20
Американські трости. — Ковбой (казка). — Емігранти. — Дні нашої слави і недолі	15
† Андріян і Антіной, роман, Г. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи	95
† Аритметичні правила А. Чепіги (переробка В. Верниволі)	20
† Байки Езопа для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр.	30
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями	20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20, опр.	30
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями	20
* Байки небилиці	10
* Батьківщина й инші оповідання, Ів. Франка	25
* Библейныи повести изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священником О. Л., опр.	1.50
† Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклав П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі	3.00
† Біля машини, оповідання В. Винниченка	10
* Близнюки, суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова	50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фіялка горівка. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі	15
* Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук	75
* Борба світів В. Велса	40
* Боротьба о сонце	5
* Бурлаки за правду, повість А. Кащенка	60
† Бурлаки за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те	45
* Борба Українського Народу за волю і незалежність. Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський	1.00
* Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр.	30
* Буквар Дм. Андрейка	50
* Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах	40
* Варіят з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими филями, драма на 4 дії, В. В. Бабієнка	35
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців	50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий	35
* Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белегай, з ілюстраціями	60
* Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя	15
„Верховина", сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна, уложив Мих. Зазуляк	50
† Вибір поезій, О. Федьковича	10
* Відплатився, оповідання з козацької давнини, А. Чайковського	1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками	10
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр.	2.75
† Від себе не втечеш, оповідання Марка Вовчка	20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва	40
Візвоний співаник	5
* Вічний Жид	10
† В затінку й на сонци та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр.	50
* В неділю рано зілля копала, оповідання О. Кобилянської	75
Вода в природі. — Уміркований та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі	20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Бергзон, пер. Євген Яворовський	35
* В тумані, оповідання, Л. Андреєва	20
† Всесильний долар, оповідання А. Хомика, пер. Н. Суровцова	45
† Гайдамаки Тараса Шевченка, ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі	6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка	50
* Галицькі анекдоти, гумористичні оповідання	10
† Галичина в життю України др. М. Лозинського	25
* Галка смерти. Свобідно за Марк Твейном переклав В. Лежирука	5
* Гарна історія о терпеливій Олені, доньці Антонія, турецького цісаря з Константинополя	20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання	20
* Герой капіталу Антона Сінклера (переклала Н. Романович)	30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями	25
* Гипнотизм і суггестія в 2-ох частях	40
† Голод, оповідання, В. Винниченка	5
† Гордий царь, Про царевна Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського	20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Сінежупанця	25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видание з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі	3.75
* Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського	80
* Гумор і сатира	25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош.	20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича	25
Геновефа, оповідання про княжну невинно засуджену на смерть	30
† Геновефа, оповідання для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками	35
† Голем, оповідання, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі	1.50
* Дарвінізм Еміля Ферріера (переклад з франц.)	80
Два брати (з байок) Братів Гріммів	15
* Два мужі — одна жінка, оповідание Е. Золі (переклав Ом. Ревюк)	20
* Дві могилі, оповідание з сибірського життя І. Королевського	10
* Дві староруські повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями	10
* Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка	20
† Девять братів і десята сестриця Галя, оповідание Марка Вовчка	20
Де любов, там і Бог, оповідание, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий)	15
† Дещо про гроші	10
* Діявольська справа, або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер	25
* Для домашнього огнища, повість, І. Франка	85
* Доля України, вірші, Дм. Штогрина	35
* Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі	1.00
* Домашний лікар, М. М. Белегая	75
† Достойно есть, збірка в Шевченкові роковини	15
† Думки Тараса Шевченка	20
Дяк, оповідание, Марка Вовчка	20
† Дужим помахом крил, роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки	1.90
* Еволюція в образках, Д. Гирда	1.25
* Евстахій, повість з перших віків христіянства, Хрістофа фон Шміда	30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела	35
* Есперанто, український підручник міжнародної мови	40
* Єзуїтська преподобниця, історичне оповідание, Ор. Левицького	25
* Елисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясеніцський	60
* Жителі Марса, Вол. Гериновича	10
Життя, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах	15
* Житепись чорта, М. Шустакевича	15
Жінка і її значіння в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі	15
Жовнір; Оферма, оповідання з війск. життя	10
† Завдання нової школи, нап. др. Густав Вінекен	10
За волю України, Яр. Веселовського	5
† Залісе, повість Осипа Маковея, друге справлене видание, брош.	1.00
† Замітки про сільське господарство Вол. Нікольського	35
† Записна книжка, оповідание, В. Винниченка	5
* Запорожська слава, історичне оповідание, А. Кащенка	50
† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького	20
* За рідний край, оповідание з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки	30
За сестрою, оповідание з козацької старини, Андр. Чайковського	35
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр.	1.50
† Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року	10
* Збірка оповідань для української молодіжи	40
Збірка повісток	10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр.	65
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листє" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій, в оправі	3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цегельського	30
† З Дніпра на Дунай, оповідания для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те	40
† Земля, повість Ольги Кобилянської, опр.	2.00
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів	35
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся	60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля	10
* З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського	1.50
† Змагання, оповідание, А. Крушельницького	90
Знання життя, др. С. Демидчука	30
† Зоольоґія для вищих початкових шкіл та гімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр.	75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідания і инше про старий край і Америку	30
* З терені европейської війни, що діялось і діється в нашім рідним краю	50
* З фільозофії політики, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський	65
† Знак чотирох, дитективний роман, нап. Конан Дойл	75
* Іван Дурак та инші оповідания, гр. Л. Толстоя	25
* Іван Франко, біографічно-літературний нарис	20
* Із звірячого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука	20
* Ікона Пречистої Діви, оповідание для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Мереньків	10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації).—Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алкоголізм і діти	20
* Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі	3.25
* Ілюстровані світа інквізиція, страшна смерть за віру в Бога	50
* Ілюстроване українське письменство в життєписах, др. М. Пачовського	35
* Індустріяльний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса	25
† Інститутка, оповідание Марка Вовчка	20
* Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик)	1.50
† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський	65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі	15
* Історія Московщини до Петра Великого	40
* Історія о золотокрилім лицарю	10
* Історія про гарну Магельону, оповідание з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповідание, П. Куліша	25
* Історія про Лупя Заливайка, Ів. Наумовича	30
* Історія про сироту Івася	20
* Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком географії українських земель	40
† Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями	1.75
† Казки братів Гріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті	20
† Казки братів Грімм в чотирох томах з 180 малюнками, том I.	60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок)	60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок)	60
Казки про Циганів	10
† Казки Бехштайна, ч. 1	50
† Казки Бехштайна, ч. 2	50
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр.	1.50
* Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919	1.00
* Камінна душа, повість, Гната Хоткевича	1.50
* Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера	15
* Кармелюк і Невільничка, оповідання Марка Вовчка	20
† Кармелюк, Невільничка, народні оповідання Марка Вовчка	20
* Катихизм християнсько-католицької религії, третий наклад	30
* Кльод Ґе і другі оповідання	20
* Кляса проти кляси, Л. Мартова	5
† Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі	1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 1-ім томі)	1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах)	1.50
† Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, опр.	2.50
* Козацька помста, оповідание з козацької старовини, А. Чайковського	30
† Козацька помста, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання	40
* Коли зійшло сонце, оповідание з 2.000 року. П. Крата	30
† Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене видание	20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявлениє, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних	25
† Контрасти, нарис, В. Винниченка	10
* Коротка історія біблійна, Старий і Новий Завіт	50

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кожний замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладніше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на ім'я, яке подаємо у повисшій адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.